

9. Назаренко Л. М., Антюшина О. М. Ціннісні орієнтири «нової школи»: у вимірі наукової позиції Є. П. Голобородько / Назаренко Л. М., Антюшина О. М. // Таврійський вісник освіти. 2017. – № 1 (57). – С. 30-33.
10. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей. URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
11. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: [посіб. для вчителів і методистів почат. навч.] / О. Я. Савченко. – Вид. 2-ге, доп. і перероб. – К.: Видав. Богданова А. М., 2009. – 225 с.
12. Сидоренко В. В. Концептуальні засади Нової української школи: ключові компетентності, ціннісні орієнтири, освітні результати / В. В. Сидоренко // Методист. – 2018. – № 5 (травень). – С. 4-21.
13. Сухомлинська О. В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді: загальні тенденції й індивідуальний пошук / О. В. Сухомлинська. – Київ, 2006. – 43 с.

Читання книги – це ніби розмова з освіченою людиною Огляд українських і зарубіжних дитячих книг-ювілярів 2025 року

Зоя ЖЕРЕБКИНА, завідувач бібліотеки,
Ганна ПАВЛОВА, бібліотекар,
Тетяна ПИСАРЕНКО, методист
Харківської академії неперервної освіти,
відмінник освіти України

У статті акцентовано на значенні усвідомленого читання в Новій українській початковій школі, а також на підвищенні рівня компетентності педагогічного партнерства бібліотечних працівників, учителів, здобувачів освіти та їх батьків. У цьому контексті запропоновано огляд низки українських і зарубіжних дитячих книг-ювілярів 2025 року.

Ключові слова: усвідомлене читання, компетентність педагогічного партнерства, дитячі книги-ювіляри, радість спілкування.

Libri amici, libri magistri (Caesar)
Книжки – друзі, книжки – учителі.
Гай Юлій Цезар

*Читання книги – це ніби розмова
з найкращими людьми минулих століть.*
Рене Декарт

Актуальність теми. Крилаті вислови епіграфів є визнанням глибокого впливу книги на життя людини видатними особистостями різних епох: Гай Юлій Цезар – державний діяч, полководець, письменник і оратор Давнього Риму (100 – 44 до н. е.), а Рене Декарт – справжній геній XVII століття, французький математик, філософ, фізик, механік і фізіолог.

Так, книги мають здатність навчати, надихати, збагачувати й навіть трансформувати нас, пропонуючи вікно в інші світи та перспективи. Про це писав ще видатний римський поет Публій Овідій Назон (43 до н. е. – 18 н. е.): *Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo – Sic homo fit sapiens non vi, sed saepe legendo.* Капля довбає камінь не силою, а частим падінням – так людина стає вченою не силою, а частим читанням [35, с. 67].

Особливо важливу роль у житті дітей початкової школи відіграє наразі усвідомлене читання. Чому книги, які прочитані саме в дитинстві, залишаються в пам'яті майже на все життя? Очевидно тому, що книга впливає на емоційний стан дитини, формує певне світосприйняття, норми поведінки в суспільстві.

Дитячі книги, які є зразком високого художнього слова, виховують почуття прекрасного. Чесність, готовність боротися за правду, повага до людей і до себе, почуття обов'язку, відповідальність, патріотизм ненав'язливо входять у свідомість дитини через спілкування з книгою [11].

Діти мають знати, що в книг, як і в людей, є дні народження: або дата написання автором, або дата виходу з друку. Про це говорить і крилатий латинський вислів *«Habent sua fata libelli»* (*Книги мають свою долю*) Теренціана Мавра, римського граматика кінця III ст. до н. е. [35, с. 67]. *Будь-яке свято дитячої книги* – це чудовий день, що *поєднує* здобувачів освіти, їх батьків, бібліотекарів і вчителів почуттям пошани й любові до друкованого слова, яке *дарує всім радість спілкування. А в умовах воєнного стану сьогодення таке спілкування для дітей надзвичайно необхідне.*

Із метою підвищення рівня компетентності педагогічного партнерства бібліотечних працівників, учителів, здобувачів освіти та їх батьків у межах реалізації регіонального проєкту «Освітній технопарк Харківщини – 2030» за напрямом «Моя країна – Україна» пропонуємо *огляд низки українських і зарубіжних дитячих книг-ювілярів 2025 року.*

- **340 років (1685) з часу виходу збірки Жана де Лафонтена «Казки та оповідання у віршах».**

Віршовані новели стали улюбленим жанром Лафонтена. Він працював над написанням новел упродовж двадцяти років. Своєрідності «Казкам» надає створена в них особлива атмосфера веселощів, дотепності, фривольності, що поєднуються з грацією, витонченістю та почуттям міри.

Сюжети «Казок» були запозичені Лафонтеном в Апулея, Петронія та інших античних письменників, а також у письменників епохи Відродження – від Джованні Боккаччо до Франсуа Рабле. Водночас поет обстоював своє право творчої переробляти їх відповідно до особливостей свого обдарування.

- **200 років (1825) із часу написання Вільгельмом Гауфом казки «Маленький Мук»**

Казка, написана Вільгельмом Гауфом, була опублікована в 1826 році у збірці казок. У ній розповідається історія карлика на ім'я Маленький Мук.

Твір Гауса навчає бути добрими, милосердними, справедливими у ставленні до людей незалежно від їхньої зовнішності та становища. Казка показує, що добро перемагає зло, за гроші не можна купити дружби.

- **Ганс Крістіан Андерсен. 190 років (1835) із часу публікації казки «Дюймовочка», 180 років (1845) із часу написання «Дівчинка із сірниками»**

Тема казки «Дюймовочка» – роль долі, випадковості в житті людини. Андерсен піддає героїню безлічі випробувань, у яких вона набуває безцінного життєвого досвіду, а її зовнішність, характер і душевні якості залишаються незмінними.

Багато ідей для своєї творчості Андерсен черпав із народних мотивів, які запам'ятав ще з дитинства, коли казки йому розповідала бабуся. Вони перші

розбудили уяву майбутнього письменника, тому образ мудрої доброї бабусі часто з'являється в його казках, зокрема в казці «Дівчинка із сірниками».

- **160 років (1865) із часу публікації повісті-казки Льюїса Керрола «Пригоди Аліси в Країні Чудес»**

Дитяча казка англійського професора математики Чарльза Лютвіджа Доджсона (він же Льюїс Керрол) «Пригоди Аліси в Країні Чудес» мала значний вплив на жанр художньої фантастики. Хоча Льюїс Керрол дуже скромно написав про власний твір у сатиричному журналі «Punch», він надихнув митців на велику кількість фільмів, картин, хореографічних постановок тощо.

- **135 років (1890) із часу публікації казки Івана Яковича Франка «Лис Микита», 130 років (1895) – поеми-казки «Абу Касимові капці», 125 років (1900) – поеми «Коваль Бассім»**

Прочитавши казку «*Лис Микита*», ми переконуємося, що обман ніколи не закінчується добром. Ця казка змушує кожного з нас поглянути на себе через призму героя твору.

«*Абу-Касимові капці*» – поетична казка, в основі якої східний (арабський) сюжет, відразу привернула увагу видатного українського вченого-сходознавця Агатангела Кримського, який написав на неї рецензію, де висловив своє захоплення чудовим твором і водночас деякі критичні зауваги щодо казки, зокрема щодо власних назв і деяких інших лексем, а також запозиченого сюжету.

Казка-поема «Коваль Бассім» практично відразу стала відомою серед читацької публіки та вже через рік із деякими редакторськими виправленнями була видана автором окремою книжечкою у Львові.

Іван Франко не лише створив прекрасну східну казку, але й інтегрував у тканину її сюжету багато загальнолюдських ідей. Зокрема, він виступив проти поневолення простого люду й абсолютної влади монарха, а також проти класової нерівності в суспільстві. **У поемі є дидактичний мотив** – повчання про важливість праці задля отримання результату, про перемогу добра над злом, про те, що треба дбати про себе самим, а не чекати ласки згори, від царя чи влади. Не менш важливою також є тема прав і свобод людини, які потрібно виборювати.

- **130 років (1895) із часу публікації Редьярдом Кіплінгом збірки оповідань «Друга книга джунглів» (із циклу про Мауглі)**

Продовження «Книги джунглів» Редьярда Кіплінга містить п'ять історій про Мауглі та три історії, що не пов'язані між собою. Усі, крім однієї, відбуваються в Індії. Більшість з історій цієї книги Кіплінг написав у Вермонті. Кожна оповідь закінчується віршем-поемою. Тварини навчають морального уроку. Вірші встановлюють правила безпеки.

- **125 років (1900) із часу публікації повісті-казки Лімана Френка Баума «Дивовижний чарівник країни Оз», 115 років (1910) – повісті-казки «Смарагдове місто країни Оз» (із серії книг про країну Оз)**

У казково-фентезійних повістях американського письменника Лімана-Френка Баума розповідається про пригоди дівчинки Дороти та її песика Тото. Опинившись через ураган у казковій Країні Оз, вони прямують до Чарівника Країни Оз, аби повернутися додому. Дорогою їм зустрічаються незвичайні друзі, які допомагають здолати перешкоди.

- **120 років (1905)** із часу написання **Френсис Бернетт роману для дітей «Маленька принцеса»**

Роман класика англійської дитячої літератури – це історія про семирічну Сару Кру, яка потрапляє до пансіону, яким керує лиха на вдачу міс Мінчин. Вона відразу не злюбила нову вихованку. Не впасти у відчай дівчинці допомагає гра в принцесу. Свою убогу комірчину Сара подумки перетворює на замок. І в ньому незабаром починають відбуватися справжнісінькі чудеса.

- **100 років (1925)** із часу публікації **повісті Г. Лофтінга «Зоопарк доктора Дуліттла»** (із серії книг про доктора)

Книга британського дитячого письменника Г'ю Лофтінга видана з його власними ілюстраціями про Джона Дуліттла, доктора медицини, який дуже любить тварин, розуміє їх мову. Він успішно розгортає ветеринарну практику, популярність його серед тварин поширюється по всьому світу. *Українською мовою вийшло два переклади цих творів у 2020 році.*

- **90 років (1935)** із часу публікації **повісті Сірої сови «Саджо та її бобри»**

Дитяча пригодницька повість написана та проілюстрована канадським письменником Сірою совою, який вивчав природу, був мисливцем, спостерігав за життям бобрів, захоплювався їх інтелектом. Твір, пройнятий глибокою любов'ю до Дикої Природи, перекладено багатьма європейськими мовами. Українською переклала С. Павличко.

- **90 років (1935)** із часу публікації **повісті-казки Памели Треверс «Мері Поппінс повертається»**

Персонаж казкових повістей дитячої письменниці Памели Треверс няня-чарівниця виховує дітей в одній із лондонських сімей. Книги про Мері Поппінс, перша з яких вийшла в 1934 році, отримали величезну популярність у багатьох країнах світу.

- **80 років (1945)** із часу публікації **повісті-казки Астрід Ліндгрен «Пеппі Довгапанчоха»**

Повість шведської письменниці Астрід Ліндгрен про пригоди чудернацької дівчинки, яка мешкає в маленькому містечку Швеції в невеличкому будинку з садочком поряд із домівкою Томмі та Аніки.

- **75 років (1950)** із часу публікації **роману Клайва Стейплз Льюїса «Лев, чаклунка і шафа», 70 років (1955) – роману «Небіж чаклуна»** (із серії книг «Хроніки Нарнії»)

Фентезійні романи для дітей серії «Хроніки Нарнії» Клайва Стейплз Льюїса входять до 100 найкращих романів англійською мовою за рейтингом журналу Time.

- **70 років (1955)** із часу написання **повісті-казки Мері Нортон «Роздобудьки в полі»** (із серії книг «Роздобудьки»)

Повісті-казки для дітей всесвітньо відомої британської письменниці Мері Нортон.

- **70 років (1955)** із часу публікації **повісті-казки Астрід Ліндгрен «Малий та Карлсон, що живе на даху»**

Повість шведської письменниці Астрід Ліндгрєн, перша частина трилогії про Карлсона.

- **65 років (1960)** із часу публікації **повісті-казки Майкла Бонда «Паддінгтон-помічник»; 55 років (1970) – «Паддінгтон на свіжому повітрі»; 50 років (1970) – «Паддінгтон на вежі»; 45 років (1970) – «Паддінгтон на екрані»; 40 років (1985) – «Паддінгтон-художник»** (із серії книг про ведмежа Паддінгтона)

Книги про ведмежа Паддінгтона англійського письменника Майкла Бонда вважаються класикою дитячої літератури. Сьогодні у світі видано понад 25 мільйонів книг, перекладених 31 мовою.

- **65 років (1960)** із часу публікації **повісті-казки Міхаеля Енде «Джим Гудзик і машиніст Лукас»**

Фантастичний твір німецького автора Міхаеля Енде став одним із найбільш успішних дитячих книг німецькою мовою післявоєнного періоду. Успіх книги зумовив її переклад на тридцять три мови й отримав нагороду як найкращий німецький літературний твір для дітей (Deutscher Jugend literaturpreis).

- **60 років (1965)** із часу написання **Дмитром Павличком поеми-казки «Золоторогий олень»**

Пречудова казка Дмитра Павличка про вірну дружбу хлопчика й оленя написана в дусі карпатських народних казок. Ідея благородства та сміливості, що здатні здолати скнарість, підлість і зраду, пронизує цей твір. У казці багато надзвичайно точних психологічних характеристик, колоритних описів.

- **50 років (1975)** із часу написання **повісті Крістіане Нестлінгер «Конрад, або Дитина з бляшанки»**

У повісті сучасної австрійської письменниці Крістіане Нестлінгер, лауреатки Міжнародної премії імені Г. К. Андерсена, розповідається про пригоди штучно створеного хлопчика в реальному світі.

- **50 років** із часу публікації (1975) **повісті-казки Всеволода Нестайка «Олексій, Веселесик і Жар-птиця», 40 років (1985) – повісті «П'ятірка з хвостиком», 35 років** із часу написання (1990) **повісті «Тасмичий голос за спиною»**

Для творів Всеволода Нестайка характерні людяність, доброта, світлий погляд на життя, а також надзвичайне почуття гумору, яке з дитинства позитивно впливає на наше життя.

- **35 років** із часу написання (1990) **Юрієм Винничуком повісті-казки «Місце для дракона», 20 років** із часу видання (2005) **«Історія одного поросятка»**

Для дитячої аудиторії Юрій Винничук зазвичай творить у жанрі літературної казки, однак дещо модифікованої, поєднаної з іншими жанрами. Серед найвідоміших дитячих книжок письменника – **повість-казка «Місце для дракона»**, яка розповідає про трав'яного дракона Грицька, що зображений не жорстоким хижаком, а мрійником і романтиком. 2005 року видавництво «А-ба-ба-га-ла-ма-га» видало ілюстровану дитячу книгу письменника **«Історія одного поросятка»** про

неймовірно спритне Поросятко, яке розвалило королівський палац, перемогло лютих розбійників, а потім стало капітаном...

- **35 років** із часу публікації (1990) **повісті-казки Галини Малик «Пригоди Алі в країні Недоладії»**

Повчальна та цікава казка української письменниці Галини Малик розповідає про дівчинку Алю, яка завжди недороблювала свої справи, а тому й потрапила до країни Недоладії.

- **25 років** із часу виходу з друку (2000) **збірки казок-притч Емми Андієвської «Казки»**

Ознаками казок Емми Андієвської є фантастичність, зв'язок описаних подій із реаліями, позиція автора щодо добра і зла, висвітлення актуальних проблем.

- **25 років** із часу публікації (2000) **повісті Оксани Забужко «Казка про калинову сопілку»**

Повість української письменниці Оксани Забужко, уперше опублікована видавництвом «Факт», перекладалася польською, чеською, фарсі, з успіхом виставлялася на театральних сценах в Україні та за кордоном. В основі твору – народна «Казка про дивну сопілку», мотив та основа сюжету якої пов'язані з перетворенням людини, живої душі, на дерево.

- **20 років** із часу публікації (2005) **повісті Лесі Ворониної «Таємниця пурпурової планети»**

Разом із космічною мандрівницею Олею та її вірним другом Люмом, героями фантастичної повісті Лесі Ворониної, ви побуваєте в найвіддаленіших куточках Мінливої галактики, розгадаєте таємницю печери Хижих Кокосів, познайомитесь із хвалькуватими співочими бананами та побачите багато цікавого.

- **20 років** із часу публікації (2005) **повісті-казки Сашка Дерманського «Король буків, або Таємниця Смарагдової книги», 15 років (2010) – «Корова часу, або Нові пригоди вужа Ониська». 10 років** із часу публікації (2015) **«Маляка – принцеса Драконії», віршів «Бигимоти – не медмеді»**

Твори Сашка Дерманського рекомендовано Міністерством освіти і науки України для читання в молодшій і середній школі. Також письменник став одним із творців сценарію художнього фільму «Сторожова застава» за однойменною повістю Володимира Рутківського (фільм вийшов восени 2017 року).

Резюме до огляду дитячих книг-ювілярів 2025 року

- ***Ніхто не народжується мудрим, лише ним стає*** (лат., Гай Пліній Секунд Старший, 23–79 н. е., римський письменник-натураліст, державний діяч). *Neto nascitur sapiens, sed fit.*

- ***Читання годує розум*** (лат., Публілій Сір, I ст. до н. е., римський мімограф, автор збірки сентенцій). *Alit lectio ingenium.*

- ***Кажуть, що читати треба не багато, а добірне*** (лат., Публій Вергілій Марон, 70–19 до н. е., видатний римський поет-епік).

Aiunt multum legendum esse, non multa.

- ***Мудрості вчать розмірковуванням*** (лат., Публілій Сір).

Deliberando discitur sapientia [35].

Висновок. Сподіваємося, що запропоновані матеріали стануть у пригоді шкільним бібліотекарям і вчителям початкових класів, сприятимуть реалізації мети, визначеної Державним стандартом початкової освіти, зокрема всебічному розвитку дитини, її талантів, творчості, допитливості, здібностей, формуванню цінностей. Рекомендуємо створити спільний медіаконтент: віртуальні виставки, віртуальні подорожі, мультимедійні презентації, буктрейлери, вебквести, літературні ігри.

Список використаних джерел

1. Абу-Касимові капці (казка) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B1%D1%83-%D0%9A%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%BA%D0%B0%D0%BF%D1%86%D1%96_\(%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B0\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%B1%D1%83-%D0%9A%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%96_%D0%BA%D0%B0%D0%BF%D1%86%D1%96_(%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B0)).
2. Аліса у Дивокраї [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BB%D1%96%D1%81%D0%B0_%D1%83_%D0%94%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97.
3. Винничук Юрій Павлович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%AE%D1%80%D1%96%D0%B9_%D0%9F%D0%B0%D0%B2%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.
4. Галина Малик. Повість-казка з ілюстраціями «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://mala.storinka.org/%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D0%B0%D0%BB%D1%96-%D0%B2-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96-%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%97-%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%97-%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BA-%D1%96%D0%BB%D1%8E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B0.html](https://mala.storinka.org/%D0%BD%D0%B5%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%87%D0%B0%D0%B9%D0%BD%D1%96-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8-%D0%B0%D0%BB%D1%96-%D0%B2-%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%96-%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D1%96%D1%97-%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BA-%D1%96%D0%BB%D1%8E%D1%81%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B0.html).
5. Дивовижний чарівник країни Оз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B8%D0%B2%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%9E%D0%B7.
6. Джим Гудзик і машиніст Лукас [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B6%D0%B8%D0%BC_%D2%90%D1%83%D0%B4%D0%B7%D0%B8%D0%BA_%D1%96_%D0%BC%D0%B0%D1%88%D0%B8%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82_%D0%9B%D1%83%D0%BA%D0%B0%D1%81.
7. «Дівчинка з сірниками» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%B2%D1%87%D0%B8%D0%BD%D0%BA%D0%B0_%D0%B7_%D1%81%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8.
8. Друга книга джунглів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%B0_%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0_%D0%B4%D0%B6%D1%83%D0%BD%D0%B3%D0%BB%D1%96%D0%B2.
9. «Дюймовочка»: аналіз казки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://worldtranslation.org/uk/news/6338-dyujmovochka-analiz-kazki.html>.
10. Жан де Лафонтен [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%96%D0%B0%D0%BD_%D0%B4%D0%B5_%D0%9B%D0%B0%D1%84%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD.
11. Жданова С. Г. Читання як важливий фактор розвитку мислення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/chitannya-yak-vazhliivy-faktor-rozvitku-mislennya-86717.html>.
12. Золоторогий олень [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://naurok.com.ua/urok-literaturi-ridnogo-krayu-dmitro-pavlichko-zolotorogiy-olen-265821.html>.

13. Історія доктора Дуліттла [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0_%D0%94%D1%83%D0%B%D1%96%D1%82%D1%82%D0%BB%D0%B0.

14. Історія одного поросятка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://book24.ua/ua/product/istoriya-odnogo-porosyatka/?srsltid=AfmBOorUgja8UnoBu6R0WKcQVp_9VkyM1y3dRo3RyEIIdg-fyUtRLVEFx.

15. Казка про калинову сопілку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%BE_%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%83_%D1%81%D0%BE%D0%BF%D1%96%D0%BB%D0%BA%D1%83.

16. Казки Емми Андіївської [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D0%B7%D0%BA%D0%B8_%D0%95%D0%BC%D0%BC%D0%B8_%D0%90%D0%BD%D0%B4%D1%96%D1%94%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97.

17. Казковий світ дитинства Галини Малик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.calameo.com/books/0042989881ad8f991c2a>.

18. Конрад, або Дитина з бляшанки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%80%D0%B0%D0%B4_%D0%B0%D0%B1%D0%BE_%D0%94%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%B7_%D0%B1%D0%BB%D1%8F%D1%88%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B8.

19. Леся Воронина – сучасна українська дитяча письменниця: до 65-річчя від дня народження письменниці [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://33.lic.zhitomir.ua/lesya-voronyna-suchasna-ukrayinska-dytyacha-pysmennyczya-do-65-richchya-vid-dnya-narodzhennya-pysmennyczi/>.

20. Літературні казки. Іван Франко «Лис Микита» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/prezentacia-literaturni-kazki-ivan-franko-lis-mikita-451740.html>.

21. Майкл Бонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D0%B9%D0%BA%D0%BB_%D0%91%D0%BE%D0%BD%D0%B4.

22. «Маленька принцеса» Френсіс Бернет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kniga.org.ua/product/23970/>.

23. Маленький Мук: короткий зміст та аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/malenkiy-muk-korotkiy-zmist>.

24. Малий та Карлсон, що живе на даху [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%96_%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BB%D1%81%D0%BE%D0%BD_%D1%89%D0%BE_%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%B5_%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%B0%D1%85%D1%83_\(%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%96_%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BB%D1%81%D0%BE%D0%BD_%D1%89%D0%BE_%D0%B6%D0%B8%D0%B2%D0%B5_%D0%BD%D0%B0_%D0%B4%D0%B0%D1%85%D1%83_(%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C)).

25. Мері Поппінс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D1%80%D1%96_%D0%9F%D0%BE%D0%BF%D0%BF%D1%96%D0%BD%D1%81.

26. Нестайко Всеволод Зіновійович [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B9%D0%BA%D0%BE_%D0%92%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4_%D0%97%D1%96%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.

27. Пепсі Довгапанчоха [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B5%D0%BF%D0%BF%D1%96_%D0%94%D0%BE%D0%B2%D0%B3%D0%B0%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%87%D0%BE%D1%85%D0%B0.

28. Перлини української класики. Книги - ювіляри 2025 року : дайджест [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.calameo.com/books/003979017438e8a2c7a60>.

29. Роздобудьки в полі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://book-ye.com.ua/catalog/avtorski-kazky/rozdobudky-v-poli-knyha-2/?srsltid=AfmBOopxuqG8_D6Pcyaw_QNwWNYnTGEkFo1z8uhU1syXbtFrrem_XFrt.

30. Саджо та її бобри [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%BE_%D1%82%D0%B0_%D1%97%D1%97_%D0%B1%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%B8.

31. Сашко Дерманський [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%BE_%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9.
32. Смарагдове місто [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BC%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B3%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%B5_%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE.
33. Східні казки Івана Франка. Частина II. «Коваль Бассім» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://islam.in.ua/ua/islamoznavstvo/shidni-kazky-ivana-franka-chastyna-ii-koval-bassim>.
34. Хроніки Нарнії: Лев, чаклунка та шафа [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D1%80%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B8_%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%BD%D1%96%D1%97:%D0%9B%D0%B5%D0%B2,%D1%87%D0%B0%D0%BA%D0%BB%D1%83%D0%BD%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0%D1%88%D0%B0%D1%84%D0%B0.
35. Цимбалюк Ю. В. Крилаті латинські вислови / Цимбалюк Ю. В., Краковецька Г. О. – Київ : Вища школа, 1976. – 192 с.

Національно-патріотичне виховання молодших школярів засобами вивчення творів письменників рідного краю

Світлана КЛІМОВА,
методист Центру методичної та аналітичної роботи
КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

У статті з'ясовано сутність поняття «національне виховання». Запропоновано підходи, що допомагають зацікавити дитину художнім твором. Обґрунтовано мету написання статті. Презентовано імена митців, які прославили Харківщину. Актуалізовано зміст, форми, методики й технології ознайомлення учнів на прикладі спадщини письменників рідного краю з кращими здобутками минулого та сучасності.

Ключові слова: національне виховання, національна свідомість, національно-патріотичне виховання, національна ідентичність, образне мислення.

Національне виховання – це система поглядів, переконань, ідеалів, традицій, звичаїв, створена впродовж віків українським народом і покликана формувати світоглядні позиції та ціннісні орієнтири молоді. У початкових класах закладаються основи національної свідомості, любов до рідної землі, виховується патріотична гордість за минуле і сучасне України, любов до рідної мови, формується духовно розвинена, творча, працелюбна особистість. Нині, у часи становлення України як незалежної держави, боротьби за її права і свободу національно-патріотичне виховання є провідним в усьому освітньому процесі.

У Новій українській школі усвідомлення української літератури як невід'ємного складника світової художньої культури направлене на осмислення національної своєрідності та загальнолюдської цінності змісту творів кращих вітчизняних письменників. Пріоритетною метою навчання читання в початковій школі є формування читацької компетентності школяра. Це передбачає:

- формування в учнів повноцінного читання, як базового в системі початкового навчання;
- ознайомлення учнів із дитячою літературою в авторській, жанровій, тематичній різноманітності;